

Uit de validatiefabriek

NATIONALE DATABANK
FLORA EN FAUNA

 Waarneming.nl

Kikkers ontmaskerd

Determinatiefouten kan iedereen maken. Door digitale fotografie en gebruik van mobiele apps is het plaatsen van een foto bij een waarneming een fluitje van een cent. Ook bij het melden van algemeen voorkomende soorten als groene kikkers en bruine kikkers. Aangezien alle waarnemingen met foto handmatig door validatoren worden beoordeeld of de foto overeenkomt met de soort die is doorgegeven worden determinatiefoutjes snel opgemerkt en gecorrigeerd. Maar als validator denk je soms wel eens hoe kan men zich vergissen... Soms is de reactie dat er naar één kenmerk is gekeken die verwarrend was. Dat is niet erg, maar wellicht meer en meer te ondervangen door aandacht te besteden aan de subtiele verschillen die er zijn. Het determineren is een optelsom van kenmerken. Hieronder wat tips om bij kikkers op te letten als er twijfel is...

Enkele keren per jaar komt het voor dat groene kikkers als bruine kikkers worden doorgegeven. Alleen kijken naar kleur kan verraderlijk zijn. Zo kunnen bruine kikkers erg groen van kleur zijn, en groene kikkers erg donker. Zeker tijdens of net na overwintering in het water kunnen bijvoorbeeld meerkikkers bijna zwart van kleur zijn. In deze gevallen is het goed te letten op de plaatsing van het oog.

Bruine kikkers zijn landdieren die de ogen wat lager op de kop hebben staan dan groene kikkers. Groene kikkers hebben de ogen juist hoog op de kop geplaatst zodat ze makkelijker vanuit het wateroppervlakte of kroosdek rond kunnen kijken naar voedsel of gevaar.

Ook de grootte van het trommelvlies verschilt. Groene kikkers hebben een groter trommelvlies dan bruine kikkers en zijn bij deze soort makkelijker te zien. Bij de bruine kikker moet je meer moeite doen deze waar te nemen.

Groene kikker ontmaskerd.
(Foto: anonyms)

Groene kikkers hebben zogeheten lijsten op het lichaam liggen. Een verdikte rand op overgang tussen flank en rug. En de huid is ietwat wrattig/bobbelig. Zeker bij

meerkikkers, en in mindere mate bij bastaardkikkers. Bruine kikkers hebben dunne lijsten op het lichaam en zijn niet wrattig op wat losse verdikkingen op de huid na. Meestal staan ter hoogte van de schouderbladen deze wratjes al een dakje (^) met de punt richting de neus. Poelkikkers daarentegen hebben bijna geen wratjes op de rug en hebben een meer glad uiterlijk. Deze overwintert niet in het water en kleurt ook niet donker maar blijft groen.

Verwarring tussen groene kikker en bruine kikker wordt ook veroorzaakt als groene kikkers een ietwat donkere vlek achter het oog heeft. Dat kan lijken op het kenmerkende masker wat bruine kikkers en heikikkers hebben. Maar ook hier geldt dat bij groene kikkers het trommelvlies relatief groot is en zichtbaar (zie foto). Hei- en bruine kikkers hebben altijd een zwart masker tussen oog en voorpoot, althans... Tijdens het piekmoment van de voortplanting is het masker bij manlijke exemplaren vaak niet (goed) zichtbaar. Maar ja, de voortplanting vindt dan actief plaats eind maart/begin april. Deze mannen zitten dan al vaak tussen het kikkerdril en wellicht in amplex. Dan hebben de manlijke bruine kikkers een ietwat lichtblauw of wit keeltje en zijn de heikikkersmannen knalblauw of grijsblauw.

De algemene verschillen tussen bruine kikker en heikikker staat goed weergegeven met tekst en illustraties op de "Herkenningkaart heikikker/bruine kikker" (zie RAVON-website). Het kenmerkende dakje (^) bij bruine kikkers wordt niet genoemd. Goed om er weet van te hebben. Bij heikikkers wordt vaak verwezen naar de kenmerkende rugstreep die begint tussen de ogen, maar let op: bij 5% van de Nederlandse heikikkers ontbreekt zo'n rugstreep. (In het buitenland kan dit percentage oplopen naar 50%!) Maar er is nog een subtiel verschil aan te wijzen tussen beide soorten. De vorm van het masker. Bruine kikkers hebben in zijn algemeenheid een hoekje/knikje ter hoogte van de ruglijst. Heikikkers daarentegen hebben een vloeiend gebogen bovenrand van het masker. Je moet het maar allemaal net weten!

Edo Goverse

Bruine kikker en heikikker met hun masker. (Foto's: Jelger Herder)